

## I.I. Следь,

заступник директора з навчально-виховної роботи, учитель історії  
Чорнобаївського ліцею Чорнобаївської селищної ради Черкаської області

# ЖІНКИ В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

## РОЗРОБКА ВИХОВНОЇ ГОДИНИ ДЛЯ УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ТА СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

**Мета:** формування в учнів знань про відомих жінок України, про їхню роль у суспільстві; формування бережливого, шанобливого ставлення до жінки; виховання почуття любові до людей, жінок, держави.

**Виховна година проходить в актовій залі школи.**

### ПЕРЕБІГ ЗАХОДУ

**Ведучий 1.** Доброго дня, шановні гості. Історія дає нам величні приклади самопосягати і жертв жіноцтва для добра Вітчизни та народу в часах давніх і нових.

**Ведучий 2.** Легендарні Іфігенія й Андромаха часів Троянської війни...

**Ведучий 1.** Клеопатра Єгипетська...

**Ведучий 2.** Цариця Грузії - Тамара...

**Ведучий 1.** Княгиня Ольга...

**Ведучий 2.** Жанна Д'Арк...

**Ведучий 1.** Леся Українка...

**Ведучий 2.** Це імена, які вписані в історію.

**Ведучий 1.** За всіх часів і в усіх народів жінка уособлювала затишок родинного вогнища: народження й виховання дітей, збереження родовідних традицій та обрядів, привітність і лад в оселі.

**Ведучий 2.** Її безмежна любов, ніжність і тепло душі надихали чоловіків на ратні подвиги, наснажували високістю думок поетів і філософів, працьовитістю - ратаїв, героїзмом - князів і воїнів.

**Ведучий 1.** Та над усе жінка була і залишиться носійкою родинного тепла, своєрідним оберегом духовних цінностей.

**Ведучий 2.** Та сьогодні ми хочемо розповісти про роль жінки в історії України.

**Ведучий 1.**

*Ти розумна і добра, ти весела і гарна на вроду,*

*Та чи знаєш ти, дівчино, якого ти роду?*

**Ведуча** (Княгиня Ольга). Ми жили споконвіку – над Россю, над Бугом, Славутичем...

Ми плекали наш сад, ми творили мелодії гусельні, ми жили споконвік. Звалились предки русинами й русами.

*І сіяв Київ-град, між великими сіяв столицями.*

*Ярославни були у державах Європи царицями.*

*Дивували ми світ і соборами, й пружною крицею,*

*І книжками, і медом, й золотом, мов сонце пшеницею.*

*Ми б далеко пішли все новими, як день, доріженьками,*

*-Та змагались віки із сусідами, із воріженьками.*

**Ведучий 2.**

*Поезії про тебе пишуть люди,*

*В піснях чарівних квітне образ твій,*

*Де б не була ти, жінко, ти повсюди*

*Достойно творила й твориш вічний подвиг свій!*

**Звучить пісня «Україночка» у виконанні дівчат 8 класу.**

**Ведучий 1.**

Все, що нас із життям єдна,

В цьому світі від народження дня і до останньої миті,

Все, що у всесвіті цінне, через руки жіночі пройшло

неодмінно.

**Ведуча 1.** Своє уявлення про жінку-русинку, яка тисячі років творить життя, зцілює своєю добротою, зуміли передати в подобі Богоматері давньоруські майстри іконопису. Недаремно в культурі українського народу найбільш розповсюдженими були два мотиви: **Богоматір Милування – мати, яка пестить дитину і Оранта Заступниця, Покровителька.**

**Читець.**

*Як сонце світить і гаріє,*

*Сяє і сяє з небес*

*Твій погляд, Діво Маріє, Діво Княгине чудес!*

*Як гожа і свіжа рожа,*

*Що роси живучії п'є.*

*Так живить, Матінко Божа,*

*Благословення твоє!*

*Прислухайсь: мова барвиста,*

*Мов срібні звуки в імлі,*

*Це славим Тебе, Пречиста,*

*Ми, діти, - квіти землі!*

**Ведучий 2.** Поряд з Богоматір'ю – символом найвищого і світлого – український народ шанує земну жінку. Яка уособлює в собі не тільки високу культуру, а й безмежну сердечність і чуливість. Ці риси українки наша жінка пронесе через лихоліття і бурі, на які так щедра наша історія. Визначна поетеса Олена Теліга у двадцятому столітті підтвердить це:

Не зірвуться слова,

І у руці перо не зміниться на спис,

Бо ми лише жінки,

Унас душа – криниця,

З якої ви п'єте: змагайся і кріпись!

**1 ведуча.**

Герої нашого дійства – княгиня і князівна, козачка і шляхтянка, просвітителька і селянка, письменниця і воїн, митець і вчена... У їхніх долях віддзеркалюється доля всіх наших жінок на протязі славної і багатостраждальної історії України.

Сторінки письмових джерел 11-15 століття рясніють іменами бурхливих подій історії Київської Русі. І не важко помітити, що в історії зовнішньої і внутрішньої політики давньоруської держави, її економіки і культури залишили помітний слід не тільки мужні правителі-воїни, але і далекоглядні, освічені правительки.

**Княгиня Ольга**, про яку віками ткалось мереживо народних переказів, як про діяльну, мудру, «віщу» правительку і захисницю землі Руської. Вона провела першу в історії Київської русі фінансову реформу, встановила норму дапнини. Великі заслуги Ольги в галузі церковного будівництва, сприянні християнізації Русі призвели до ушляхтення й шанування княгині після її смерті. Її прилучено до лику святих і названо «рівноапостольною».

**1 ведучий.** Ще й зараз знаходиться у Франції у міській бібліотеці Реймса найдавніша пам'ятка київського походження – Євангеліє. Її привезла у Францію дочка Ярослава Мудрого Ана, яка вийшовши заміж за французького короля, стала королевою Франції. Про авторитет Анни у французькому суспільстві говорить той факт, що їй було надано право ставити всій підпис на документах великої державної ваги. Її чіткі, ясні написані знайомим «уставом» літери ситоять поруч з хрестами неграмотних королівських чиновників, придворних і самого короля Генріха I. Ця привілея Анни була унікальним явищем для французького королівського роду 11 століття.

**2 ведуча.**

Представниці руських княжих династій залишили після себе слід, як подвижниць на ниві освіти:

1. Онука Ярослава Мудрого **Янка Всеволодівна** заснувала у 1086 році першу жіночу школу при Київському Андріївському монастирі. Це була перша жіноча школа не тільки в Київській Русі, а й у Європі.

2. Власниця волинського містечка **Гощі Раїна Соломорецька** заснувала чоловічий монастир, де була діюча церква, школа.

3. **Раїна Вишневецька** за своє коротке життя заснувала три знамениті монастирі: Гусятинсько-Прилуцький, Ладинсько-Підгорський і Мгарсько-Лубенський.

4. **Княгиня Анастасія Гольшанська** дала великі кошти на переклад і друк знаменитого Пересопницького Євангелія.

5. **Княгині Олена і Софія Чорторийські** у 1597 р. заснували спеціальну фундаці. При Пересопницькому монастирі, їй дали кошти на шпиталь для недужих, убогих і заснували школу для селянських дітей.

6. **Ганна Гойська** подарувала Почаївській лаврі земельні посіпості та образ Божої матері, що одержала його від грецького митрополита Неофіта.

7. **Софія Русова з сестрою Марією** заклали по смерті батька дитячу школу і ясла.

8. **Графиня Єлизавета Милорадович** (тітка гетьмана Скоропадського) заснувала школи, фінансувала підпільні українські друкарні в Галичині. Її пожертви у дев'ять тисяч гульденів уможливили заснування літературно-наукового товариства імені Тараса Шевченка у Львові.

**Ведучий 1.** Кожна жінка має ім'я. Кожне ім'я має свою історію, свої корені. П.Флоренський у праці «Імена» зазначає, що ім'я людини, як найтонша її сутність, певною мірою визначає духовність його носія.

**Ведучий 2.** Кожне ім'я щось означає, береже в собі якусь таємницю.

**Ведучий 1.** Софія - мудрість, а Єлена (Олена) - факел.

**Ведучий 2.** Валентина - сильна, а Наталія - природна.

**Ведучий 1.** Марина - морська, а Лідія - прекрасна.

**Ведучий 2.** Галина - тиша, спокій, а Софія - премудрість.

**Ведучий 1.** Оксана - гостинна, Тамара - пальма.

**Ведучий 2.** Ірина - та, яка несе мир, Зінаїда - божественна.

**Ведучий 1.** Інна - бурхливий потік, а Зоя - життя.

**Ведучий 2.** Ніна - лагідна, Катерина - завжди чиста.

**Ведучий 2.** Ольга - свята, Маргарита - перлина.

**Ведучий 2.** Євгенія - благородна, знатна, Анна - благодать.

**Ведучий 1.** Нагадаємо, що іменинницями березня є Марина, Кіра, Євдокія, Антоніна, Галина, Марія. Вітаємо їх.

**Ведучий 2.** Імена... Учені-психологи довели, що дитина отримує певну психологічну орієнтацію, пов'язану зі своїм іменем: ім'я не тільки впливає на саму людину, а й формує її психіку і нахили.

**Ведучий 1.** Зокрема, у Світлан простежуються здібності до різних видів мистецтв.

**Ведучий 2.** Наталії зазвичай упевнені у власній неповторності.

**Ведучий 1.** Ірини дуже добрі, однак трішки дивні.

**Ведучий 2.** Анни готові прямувати до своєї мети будь-яким шляхом.

**Ведучий 1.** А якщо потрібно виконати серйозну справу, то краще за Ольгу цього не зробить ніхто. Як і будь-яка жінка, Оля - загадкова.

#### **ГРАЮТЬ КОМАНДИ**

*Ведучий називає склад команд. Результати гри фіксуватимуться на табло.*

**Ведучий 2.** Оголошуємо перший тур: «Ім'я їй - жінка!».

**Ведучий 1.** Завдання учасникам: кожна команда має правильно відповісти на 9 запропонованих запитань; обговорення відбувається в команді, а відповідь озвучує капітан команди.

**Ведучий 2.** Умови гри: зараховується лише одна відповідь, за правильну нараховується 1 бал, час для обдумування варіанту відповіді - до 5 секунд.

**Ведучий 1.** Команди готові? **Увага! Звучать запитання для команди:**

1. Ім'ям цієї фінікійської царівни, яку викрав закоханий Зевс, названо одну з частин світу. (Європа.)

2. Як звали дружину київського князя Ігоря? (Ольга.)

3. Своєю світовою славою ця англійська письменниця зобов'язана кримінальним злочинам. (Агата Крісті.)

4. Назвіть ім'я першої жінки на Землі. (Єва.)

5. Дружина єгипетського фараона Ехнотона (XVст. до не.) - прекрасна... (Нефертіті)

6. На чию честь було названо столицю Греції? (Афіни Паллади - богині мудрості і справедливості, війни.)

7. Усім відома американська кіноактриса Норма Бейкер. Назвіть її псевдонім. (Мерлін Монро.)

**Ведучий 2.** Команді 1 зараховано ... правильних відповідей.

**Ведучий 1.** Увага! Звучать запитання для команди 2.

1. Назвіть автора повісті «Інститутка». (Марко Вовчок.)

2. Яку німфу покарала Гера, позбавивши її голосу? (Ехо)

3. У назві якої п'єси Івана Котляревського є жіноче ім'я? («Наталка-Полтавка».)

4. Ця американська співачка знялась у відомому кінофільмі «Охоронець». (Уітні Х'юстон.)

5. Остання цариця Єгипту з роду Птолемеїв - знаменита... (Клеопатра.)

6. Ця жінка - прем'єр-міністр Індії в 1966-1977 та в 1980-1984 роках. (Індіра Ганді.)

7. Кого називають українською Сафо? (Марусю Чурай.)

8. Дочка Київського князя Всеволода Ярославовича - імператриця германська. Назвіть її ім'я. (Євпраксія.)

9. Назвіть справжнє ім'я французької письменниці Жорж Санд. (Аврора Дюпен.)

**Ведучий 2.** Команді 2 зараховано ... правильних відповідей.

**Ведучий 1.** Увага! Звучать запитання для команди 3.

1. Назвіть псевдонім Лариси Петрівни Косач. (Леся Українка.)

2. Як звали дочку Зевса й Деметри - дружину Аїда? (Персефона.)

3. Назвіть ім'я дружини Лавріна з «Кайдашевої сім'ї» Івана Нечуя-Левицького. (Мелашка.)

4. Дочка Ярослава Мудрого - французька королева. Назвіть її ім'я. (Анна.)

5. Назвіть історичний роман у віршах Ліни Костенко - вершину її творчості. («Маруся Чурай».)

6. Псевдонім цієї співачки у перекладі з французької мови означає «горобчик». Назвіть її. (Едіт Шаф.)

7. У назві якого міста є сто жіночих імен? (Севастополь.)

8. Назвіть ім'я героїні феєрії Олександра Гріна «Червоні вітрила». (Ассоль.)

9. За давньогрецьким міфом, саме вона випустила на волю всі лиха, хвороби, напасті, які відтоді й оселилися серед людей. Хто вона? (Пандора.)

**Ведучий 2.** Команді 3 зараховано ... правильних відповідей.

**Ведучий 1.** Увага! Звучать запитання для команди 4.

1. Назвіть ім'я головної героїні драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня». (Мавка.)

2. Столиця європейської країни, названа жіночим ім'ям. (Софія.)

3. Богиня кохання у давньогрецькій міфології, яка, за легендою, народилася із морських хвиль. (Афродіта.)

4. Назвіть першу жінку-космонавта Радянського Союзу. (Валентина Терешкова.)

5. Продовжіть: Кий, Щек, Хорив і сестриця... (Либідь.)

6. Актриса, яка зіграла роль Роксолани в однойменному фільмі. (Ольга Сумська.)

7. Продовжіть рядки: «В Путивлі-граді вранці-рано співає, плаче... (Ярославна.)

8. Кого із жінок називали «залізною леді»? (Маргарет Тетчер.)

9. Назвіть жіноче ім'я, яке у перекладі з грецької мови означає чайка. (Лариса.)

**Ведучий 2.** Команді 3 зараховано ... правильних відповідей.

#### **Гра-логогриф «Загадка Оля».**

Таку гру-логогриф пропонуємо усім командам одночасно. Отже, «Загадка Оля». Плакат «Загадка Оля» допоможе вам швидше відшукати правильну відповідь. У кожному слові-загадці, як бачите, є Оля. Ви маєте, уважно прослухавши запитання, додати до схеми кожного слова необхідні літери, щоб отримати правильну відповідь.

*Правила гри: запитання звучить один раз; капітан команди на ігровій картці записує відповіді навпроти номерів запитань. Умови гри: час для обдумування відповіді - 5 секунд; відповідь писати розбірливо і без скорочень.*

**Ведучий 2.** Увага! Оголошуємо зміст запитань:

1. Перша Оля - у назві дерева. (Тополя.)
2. Друга Оля - у назві професії. (Столяр.)
3. Третя Оля - у назві навчальної дисципліни. (Психологія.)

4. Четверта Оля - у назві птаха, який може пірнати й бігати по дну під водою. (Оляпка.)

5. П'ята Оля - у назві невеликої країни на Піренейському півострові. (Португалія.)

6. Шоста Оля - у назві городньої рослини родини бобових. (Квасоля.)

7. Сьома - у назві різновиду барбарису, що росте в Північній і Центральній Америці. (Магнолія.)

8. Восьма - в обрядовій пісні з побажаннями багатства, здоров'я, яка виконується під час свята Різдва Христового. (Колядка.)

**Ведучий 1.** Прошу капітанів подати ігрові картки для підрахунку правильних відповідей та набраних командами балів.

**Ведучий 2.** Оголошуємо другий тур: «Жінки в міфах, легендах, переказах, історії, літературі...».

**Правила гри:** усі команди грають одночасно; кожна команда може пропонувати свій варіант відповіді лише один раз; сигнальну картку можна піднімати лише після звукового сигналу. Якщо сигнальну картку одночасно підняли кілька команд, капітани дають письмову відповідь. Умови гри: час для обдумування - до 30 секунд, кожне запитання оцінюється в один бал, відповідь дає капітан команди або представляє члена команди, який відповідатиме. Ведучим допомагатимуть асистенти.

**Ведучий 1.** Оголошуємо зміст запитань:

- Хто мав у серці те, що не вмирає? (Леся Українка)
- Назвіть римську богиню квітів та юності. Її іменем у сучасній мові називають рослинний світ. (Флора.)

• Нестор-літописець порівнював її із зорею, що передусім сходу сонця, маючи на увазі хрещення княгині, а під сонцем - прийняття християнства на Русі у 988 році. Назвіть ім'я княгині. (Ольга.)

• У стародавній римській міфології Фортуна вважалася богинею «сліпого випадку», щастя. Зображувалася на кулі або на колесі, або із крилами, з рогом достатку в руці. А що символізували куля чи колесо? (Мінливість щастя.)

• На Всесвітній виставці, що відбулася у Парижі (1954 р.), успіх її творів приголомшив французів. Одну з її картин викрали. У 1956 році їй присвоїли звання народної художниці УРСР. Навколо картин художниці і досі точаться дискусії: одні вважають її твори космогонічними, інші відносять їх до декоративно-прикладних, ще інші кваліфікують як високохудожні самобутні творіння. Хто вона, ця народна художниця? (Катерина Білокур.)

• Заради якої жінки турецький султан Сулейман I Пишний розпустив свій гарем і не хотів нікого знати, крім своєї Гуррем? (Роксолани.)

• Протягом перших десятиріч ХХ століття на оперних сценах світу загальноновизнаними були чотири особи чоловічої статі: Матіа Баттістіні (баритон), Тітта Руффо (баритон), Федір Шаляпін (бас), Енріко Карузо (тенор). І тільки одна жінка спромоглася сягнути їх висот («стати в один ряд») з ними. Назвіть її. {Соломія Крушельницька - лірико-драматичне сопрано.}

• За легендою, халіф Багдада Шахріяр убивав своїх дружин після першої ж ночі, боячись їх зради. Назвіть ту, яка залишилася живою і зуміла врятувати інших. (Шахерезада - дочка візира, яка розповідала захоплюючі казки протягом тисячі п'яти ночі.)

• Назвіть єдину жінку, яка двічі ставала лауреатом Нобелівської премії: у 1903 році - з фізики, у 1911 році - з хімії. (Марія Склодовська-Кюрі.)

• У 1901 році німецька фірма «Даймлер» почала випускати автомобілі нової марки. За пропозицією представника фірми у Франції Еріка Емніка новий автомобіль було названо іменем його дочки. Яким саме? (Мерседес.)

**Ведучий 2.** Дякуємо всім активним учасникам попередніх змагань, у ході яких команди набрали таку кількість балів (називає результати).

**Ведучий 1.** Оголошуємо третій тур: «Перлини думки».

**Ведучий 2.** Завдання командам: спробуйте правильно завершити літературний вислів чи афоризм про жінку. Зараховується лише повна правильна відповідь. Кожна правильна відповідь оцінюється в один бал. Право першої відповіді надається команді, капітан якої першим підніме сигнальну картку після звукового сигналу.

**Ведучий 1.** Увага! Розпочинаємо третій тур.

• Ж.Саньяль-Дюбек стверджував: «Чоловіки не завжди люблять того, кого цінують, жінки цінують лише того, ...». Кого? (Кого люблять.)

• Ж.Лабрюель зауважував: «Легше запитати старця про те, коли він помре, ніж жінку - про те, ...». Про що? (Коли вона народилась.)

• А.Карр писав: «Вік жінки має три виміри: той, що здається, дійсний, і...». Який третій вимір має вік жінки, на думку А.Карра? (Який вона сама собі приписує.)

• А.Турньє констатував: «Коли жіночі очі затуманюються сльозами, то ...». Що відбувається? (Бачити перестає чоловік.)

• Іван Бунін стверджував: «Жінки ніколи не бувають такими сильними, як тоді, коли озброюються...» Чим? (Слабкістю.)

• П.Бомарше писав: «Природа сказала жінці: будь прекрасною, якщо можеш, мудрою - якщо хочеш, однак...». Якою жінка має бути неодмінно? (Розсудливою ти повинна бути неодмінно.)

• Г.Буше зауважував: «Існує тисяча хитрощів, щоб змусити жінок заговорити, але немає жодних, щоб змусити їх...» Що зробити? (Замовкнути.)

**Ведучий 2.** Дякуємо всім уболівальникам, помічникам ведучих, членам команд за виявлену під час гри активність, кмітливість та прагнення до перемоги. Оголошуємо загальні результати гри.

**Підсумки гри. Звучить музика і під музику ода жінці. Автор – Ірина Мучичка.**

Цінуй себе, прекрасна жінко,  
Бо в тебе лиш одне життя!  
Знайти для роздумів хвилинку,  
Щоб будувати майбуття.  
Залиш всі справи,  
Слухай тишу  
І бережи тепло душі,  
Волосся вітер хай колише,  
А ти помрій і не спіши  
Цінуй себе, прекрасна жінко,  
Ти ж мама, донечка, сестра,  
В твоєму серці всі відтінки,  
В очах горить вогонь добра  
Ти гідно терпиш усі муки,

Приносиш затишок у дім,  
У тебе працюючі руки,  
Ти гори зрушуєш без слів.  
Цінуй себе, прекрасна жінко  
Бо час ніхто не поверне,  
Залиш для себе хоч годинку  
І пам'ятай про головне:  
Ти – свого роду берегиня,  
Не загубись у сірих днях.  
Будь мудрою, бо ти – єдина!  
Яскраво розмалюй свій шлях!

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стороженко І. Богдан Хмельницький і воєнне мистецтво у визвольній війні українського народу середини XVII століття. Кн. 1: воєнні дії 1648-1652 рр. . Дніпропетровськ : Вид-во ДДУ, 1996. 320 с.

2. Уривалкін О. Довідник з історії України. Київ: Дакор; КНТ, 2009. 1008 с.
3. Бойко О. Д. Історія України: посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2002. 656 с.
4. Остапенко П. В. Усі видатні постаті історії України. Харків : ТОРГСІН ПЛЮС, 2006. 352 с.
5. На урок. URL: <https://naurok.com.ua/pozaklasniy-zahid-zhinki-v-istori-ukra-ni-277490.html>
6. Матвійчук Н.А. Виховний захід, присвячений Дню соборності. URL: <https://naurok.com.ua/samoosvita-vchitelya-istori-83696.html>
7. Літературний вечір «Жіноча доля на життєвих перехрестях...». URL: [http://vika1977shova23.blogspot.com/2017/04/blog-post\\_89.html](http://vika1977shova23.blogspot.com/2017/04/blog-post_89.html)
8. Українські міфи, легенди та народні перекази. URL: <https://mala.storinka.org>

## І.М. Борзяк,

учитель математики та інформатики Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 22 Черкаської міської ради Черкаської області

# БЕРЕЖІТЬ ЛІС ВІД ПОЖЕЖ І ЗНИЩЕННЯ

## РОЗРОБКА ВИХОВНОГО ЗАХОДУ ДЛЯ УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ

**Мета:** пояснити причини та наслідки лісних пожеж; формувати модель поведінки з дотриманням правил пожежної безпеки та вмінням поводити себе при знаходженні лісової пожежі; дати дітям представлення про роль лісу у житті людини; розвивати уміння формулювати особисту думку, навички роботи із різними джерелами інформації; сприяти розвитку комунікативних навичок під час роботи у групі, уміння вислуховувати думку інших, формулювати власні переконання.

**Обладнання:** комп'ютер, проектор, екран, презентація, мережа Інтернет.

### Перебіг виховного заходу

#### I. Вступна частина

Учитель повідомляє тему та мету заходу.

Дітей поділяють на 4 групи.

#### Учень

Лишає він страшні сліди,

Усе він пожирає.

А як даси йому води,

Відразу помирає. (вогонь)

**Учитель.** А яким чином можна загасити вогонь?

Діти відповідають на запитання.

**Завдання:** На дошці записані приказки про вогонь,

поясність їх зміст.

Вітер – рідний брат вогню.

Вогонь – не вода, якщо схопить – не вплинеш.

Не жартуй з вогнем – можеш обпектись.

Від іскри до пожежі – один маленький крок.

(кожній групі своя приказка, 3-4 хв на роздум).

**Завдання.** Які асоціації у вас викликає слово «вогонь», «лісова пожежа»?

#### II. Основна частина

**Учитель.** Ще півтора мільйона років тому людина приборкала вогонь. В історії людства це зіграло велику роль. Завдяки вогню люди отримували тепло і світло, ним відганяли диких звірів, а м'ясо робилось на вогні

смачнішим. Протягом багатьох років саме вогонь вів нас до цивілізації та культури. Щоб навчитися використовувати вогонь та керувати ним, людям знадобилось чимало років. Вогонь під час неправильного його використання обертається в жорстокого ворога, який знищує все довкола і забирає людські життя.

**Пожежа** – стихійне лихо, при якому вогонь, вирвався з-під контролю людини (слайд презентації).

Учень

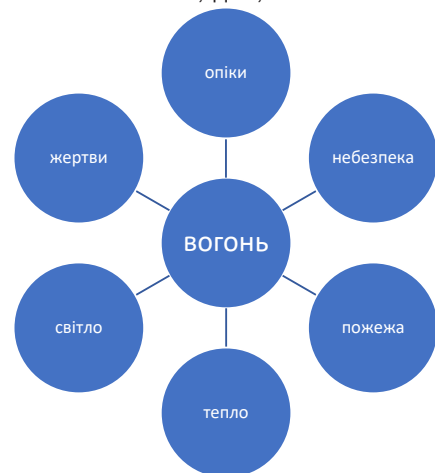
На виклик пожежна машина летить

Сміливий пожежник в кабіні сидить.

Його телефон «101» люди знають,

І в разі пожежі завжди викликають.

Учитель. Звичайно, діти, коли сталась пожежа,



потрібно звати на допомогу пожежників. Щоб викликати спеціалістів набираємо номер «101».

А які ж причини загорянь у лісі можуть бути? Дуже багато пожеж у лісі виникає тоді, коли ми порушуємо